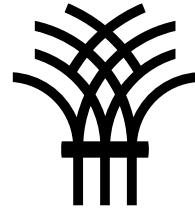

NORGES BONDELAG

Er systemet rigget for konsekvensene av afrikansk svinepest?

Anja Lillehaug, veterinær i Norges Bondelag

11.03.2024

Hva består «systemet» av?

- **Myndighetene**
 - Mattilsynet (fagmyndighet)
 - Forslår forebyggende tiltak
 - Fatter vedtak om nødvendige tiltak ved mistanke/påvisning
 - Oppretter soner
 - Veterinærinstituttet (fagstøtte)
 - Statsforvalter og Landbruksdirektoratet (behandler erstaningssøknader og tolker erstatningsordninger)
 - LMD (inkludert politisk ledelse) – prioriterer ressurser og fastsetter regelverk
 - Miljømyndighetene
- **Næring**
 - Varemottakere og Animalia – dyreflyt, slakteri, logistikk, rådgivning
 - Bonde – forebygge, være årvåken, varsle og følge pålegg
 - Grunneier
 - Forsikringsselskaper
 - Evt andre (f eks Norsvin, som leverer avlsmateriale)
- **Borgerne/publikum**

Risikoavlastning og risikofinansiering

Risiko = sannsynlig x konsekvens

- Sannsynlighet
- konsekvens

Myndighetene begrenser sin risikoavlastning for bonden gjennom matloven §22 første og andre ledd:

- «*Eier skal ha erstatning for husdyr som avlives etter pålegg jf. [§ 23](#), dør før slikt pålegg er gitt, eller dør som følge av pålagt behandling.*»

Men kan gi andre typer erstatning i henhold til matloven § 22 tredje ledd og § 31.

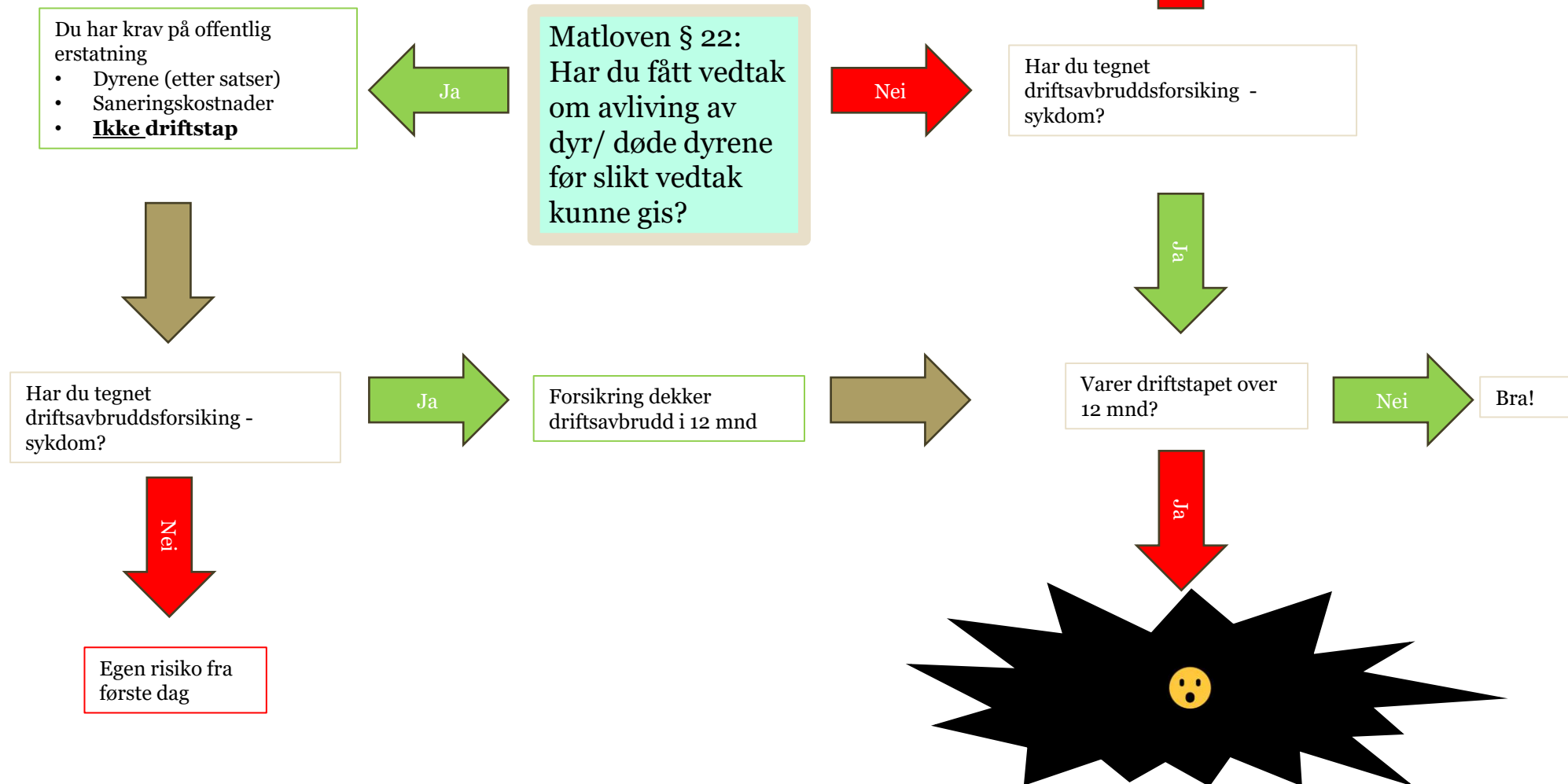
- «*Kongen kan gi forskrifter om erstatning for andre tap eller utgifter som følge av pålagte tiltak mot sykdommer og smittestoffer hos dyr, for tiltak som blir pålagt for å forebygge eller bekjempe planteskadegjørere, samt om fastsettelse, omfang og utmåling av erstatning etter denne paragraf.*»
- «*Kongen kan gi forskrifter om kompensasjon for å lette etterlevelse av matlovens krav og forpliktelser i primærproduksjonen.*»

Matloven § 22:

Har du fått vedtak om avliving av dyr/ døde dyrene før slikt vedtak kunne gis?

Risikoavlastning for enkeltpersoner

Risikofinansiering - afrikansk svinepest

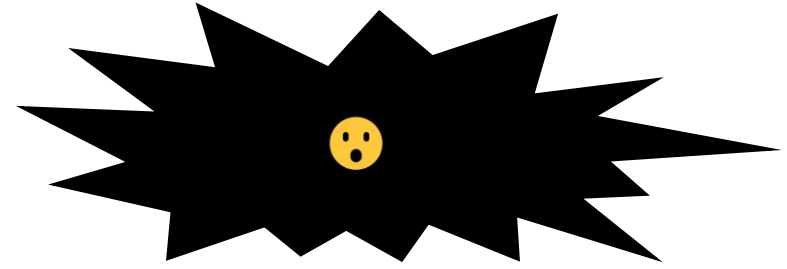
Privat risikofinansiering = forsikring =

- Forsikring er underlagt finanstilsynets tilsynsmyndighet
- Krav til å sette av reserver
- Avsetning i forhold til risiko
 - Må regne på risiko
 - Usikkerhet rundt risiko gir høyere avsetning
- Må også dekke reassuranse, og alt av egne kostnader

Bilde: <https://forbrukerguiden.no/wp-content/uploads/2021/03/Forsikringsselskap-i-Norge-oversikt-1024x677.png>

Ved driftstap over 12 måneder:

Statens bidrag beskrives i forskrift om erstatning etter offentlige pålegg § 8:

*«Virksomhet som har fått pålegg om avliving av husdyr med hjemmel i [matloven § 23](#) eller som frivillig har slaktet ned dyr, og som har fått pålagt en oppholdsperiode med hjemmel i [matloven § 23](#), kan få erstatning for **tapte produksjonstilskudd** i oppholdsperioden. Det er et vilkår for erstatning etter denne paragraf at søker etablerer tilsvarende drift etter oppholdsperioden. Det kan gis erstatning fra og med 12 måneder og inntil tre år etter at pålegg om oppholdsperiode ble gitt. Det gis ikke erstatning for tapt tilskudd etter at virksomheten har startet opp drift etter en oppholdsperiode.*

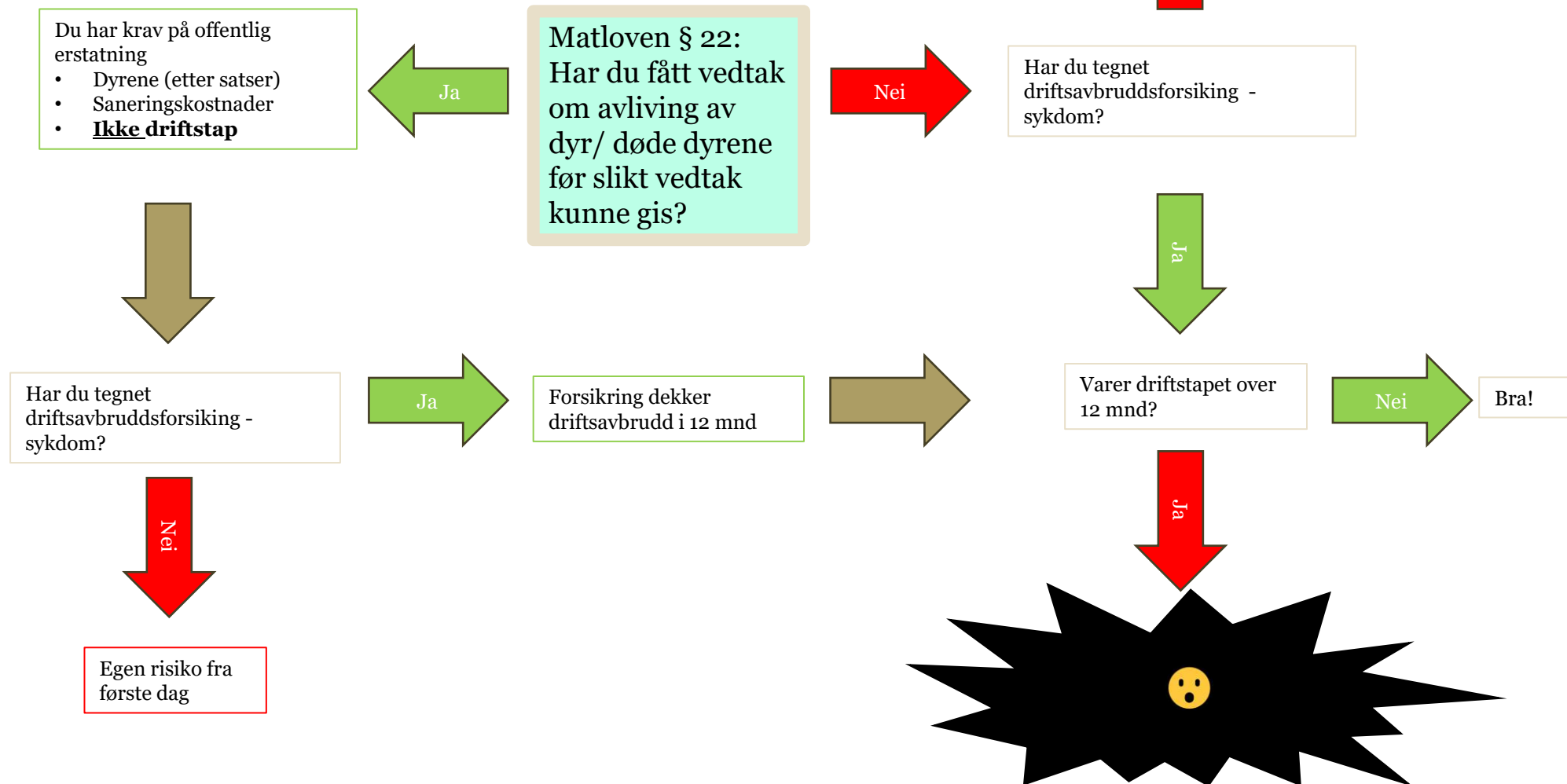
*Erstatning beregnes på grunnlag av de **satser for tilskudd** til husdyr, tilskudd til dyr på beite, tilskudd til dyr på utmarksbeite, arealtilskudd og kulturlandskapstilskudd som gjelder på **påleggstidspunktet.**»*

For gris i Østfold er husdyrtilskuddet som følger:

- Slaktegris: kr 14,- per dyr opp til 1400 dyr, dvs maks kr 19 600,-
- Avlsgris: kr 503,- opp til 35 dyr, dvs maks kr 17 605,-

Risikoavlastning for enkeltpersoner

Risikofinansiering - afrikansk svinepest

Antall svinehold i Østfold

Fylke	Kombinert	Purkering NAV	Purkering satellitt	Slaktegris	Smågris	Svin annet	Totalt
☒ Østfold	68	1	8	102	1	64	244
AREMARK	1			1		2	4
FREDRIKSTAD	3		3	3		8	17
HALDEN	11		1	5		8	25
HVALER				1			1
INDRE ØSTFOLD	24			23		11	58
MARKER	7	1	1	6		2	17
MOSS				1		4	5
RAKKESTAD	9		2	25		8	44
RÅDE	1			2		5	8
SARPSBORG	5		1	15		10	31
SKIPTVET	7			9	1	3	20
VÅLER (ØSTFOLD)				11		3	14
Totalt	68	1	8	102	1	64	244

Scenario: Afrikansk svinepest i svinebesetning

- Avliving og destruksjon av alle svin i dyreholdet.
- Vask og desinfeksjon av fjøs og eventuelle uteområder der svin har oppholdt seg.
- Oppretting av soner på minimum 3 og 10 km rundt det smitta dyreholdet hvor der innføres:
 - Forbud mot alle ansamlinger av svin
 - Forbud mot hold av svin utendørs
 - Forbud mot all forflytning av svin og produkter fra svin
 - Forbud mot forflytning av gjødsel fra svin
 - Forbud mot forflytning av utstyr som har vært i kontakt med svin
 - Inspeksjon av alle svinehold for å se på helsetilstand og smitteverntiltak. Ekstra fokus på svinehold der personer i nærkontakt også er jegere

Svinehold Region Stor-Oslo og et eksempel på 3 og 10 km soner

Antall svinehold

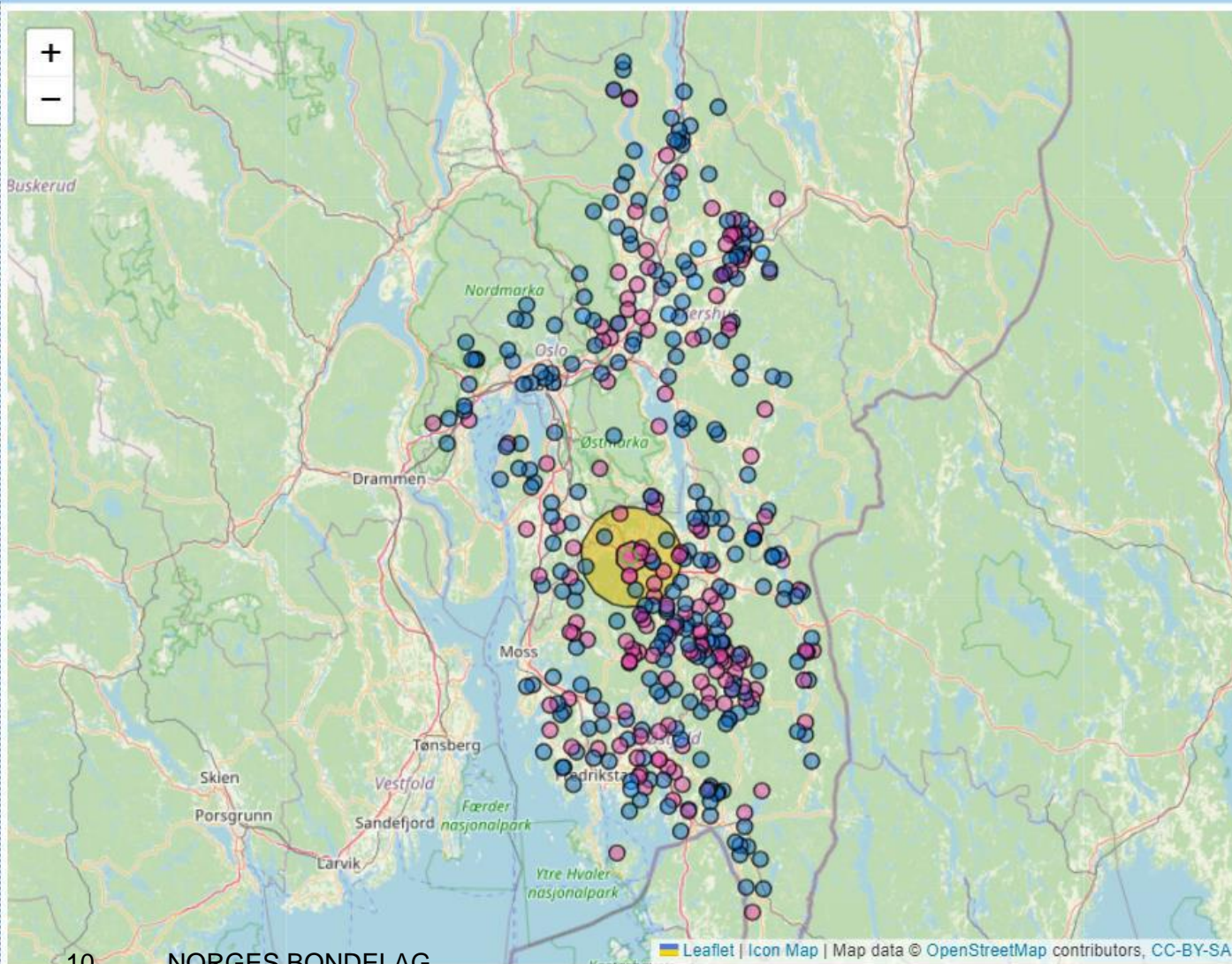
427

Antall svinehold
i 10 km sone

15

Antall svinehold i
3 km sone

3

Type virksomhet

Farge type

Antall ID

Kombinert Grå 98

Purkering NAV Lys blå 3

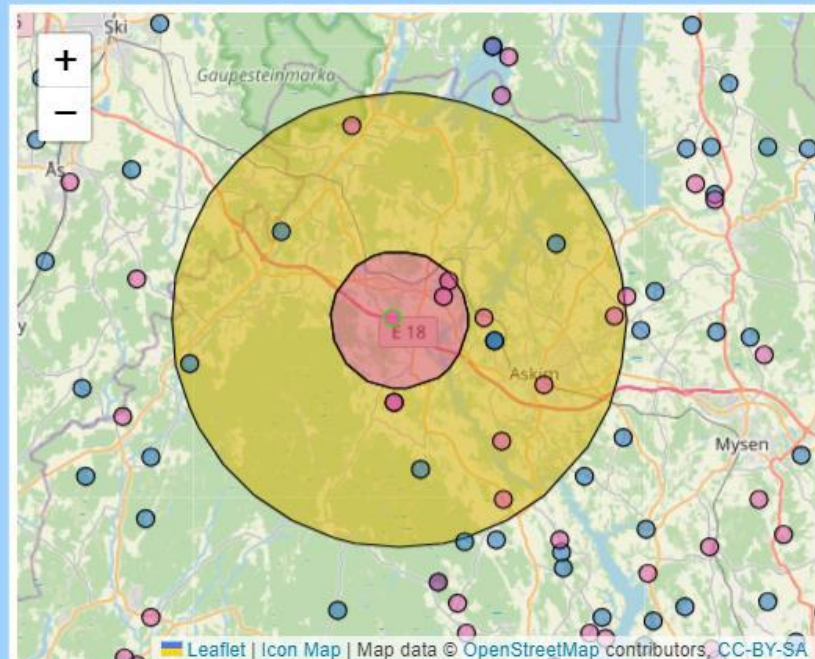
Purkering satellitt Blå 12

Slaktegris Rosa 154

Smågris Lilla 2

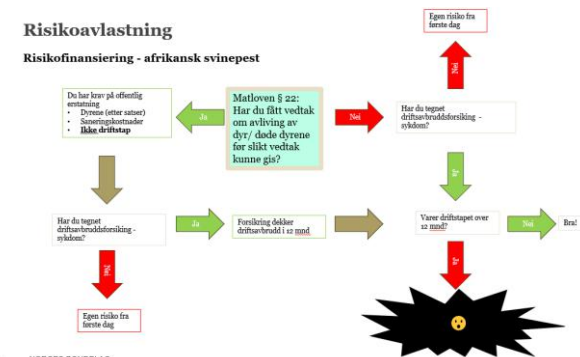
Svin annet Grå 156

Totalt 425

Kostnadseksempler (ASF i svinehold)

- Pålegg om avliving, sanering og restriksjoner i 12-24 måneder
 - Slaktegrisproduksjon
 - Smågrisproduksjon
- Besetninger i sone uten pålegg om avliving, men restriksjoner forbud mot forflytning
 - Slaktegrisproduksjon
 - Smågrisproduksjon

4 NORGES BONDELAG

For gris i Østfold er husdyrtilskuddet som følger:

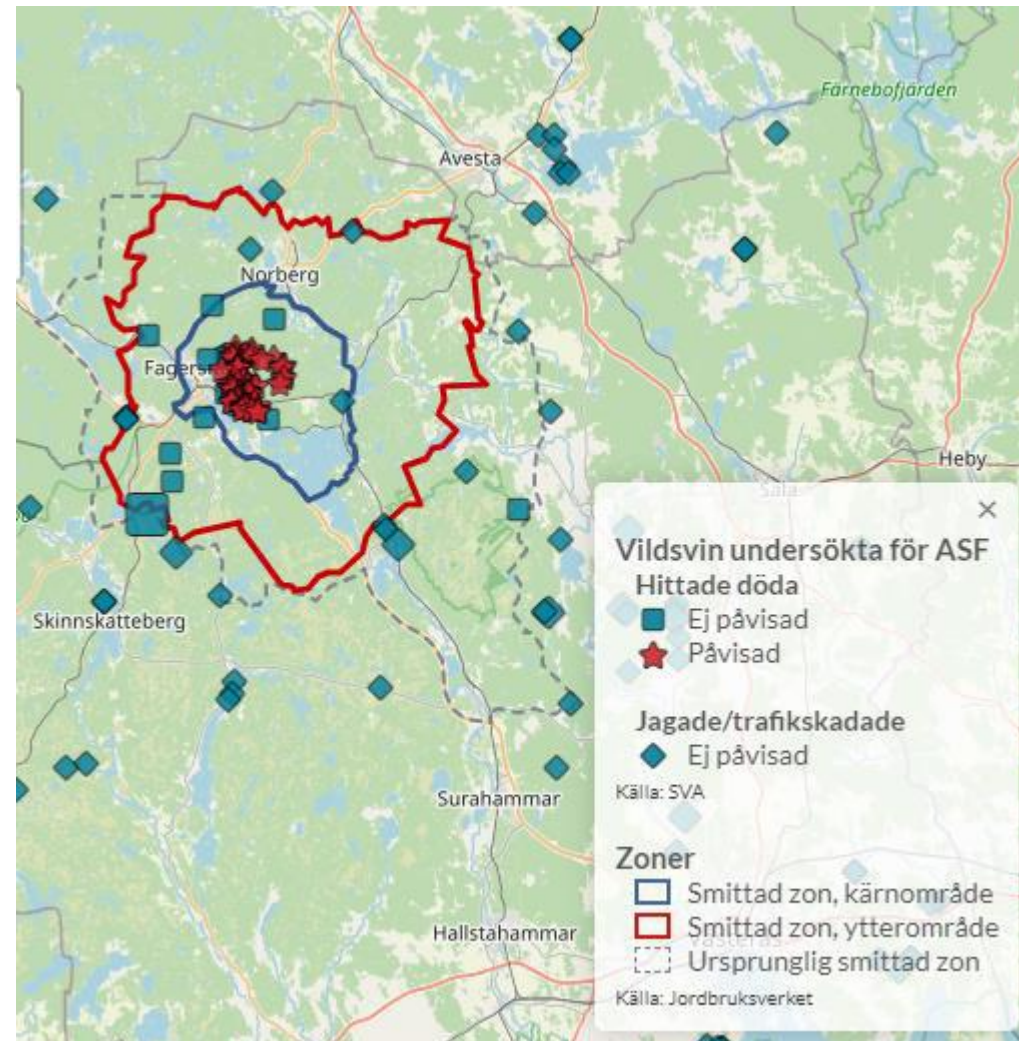
- Slaktegris: kr 14,- per dyr opp til 1400 dyr, dvs maks kr 19 600,-
- Avlsgris: kr 503,- opp til 35 dyr, dvs maks kr 17 605,-

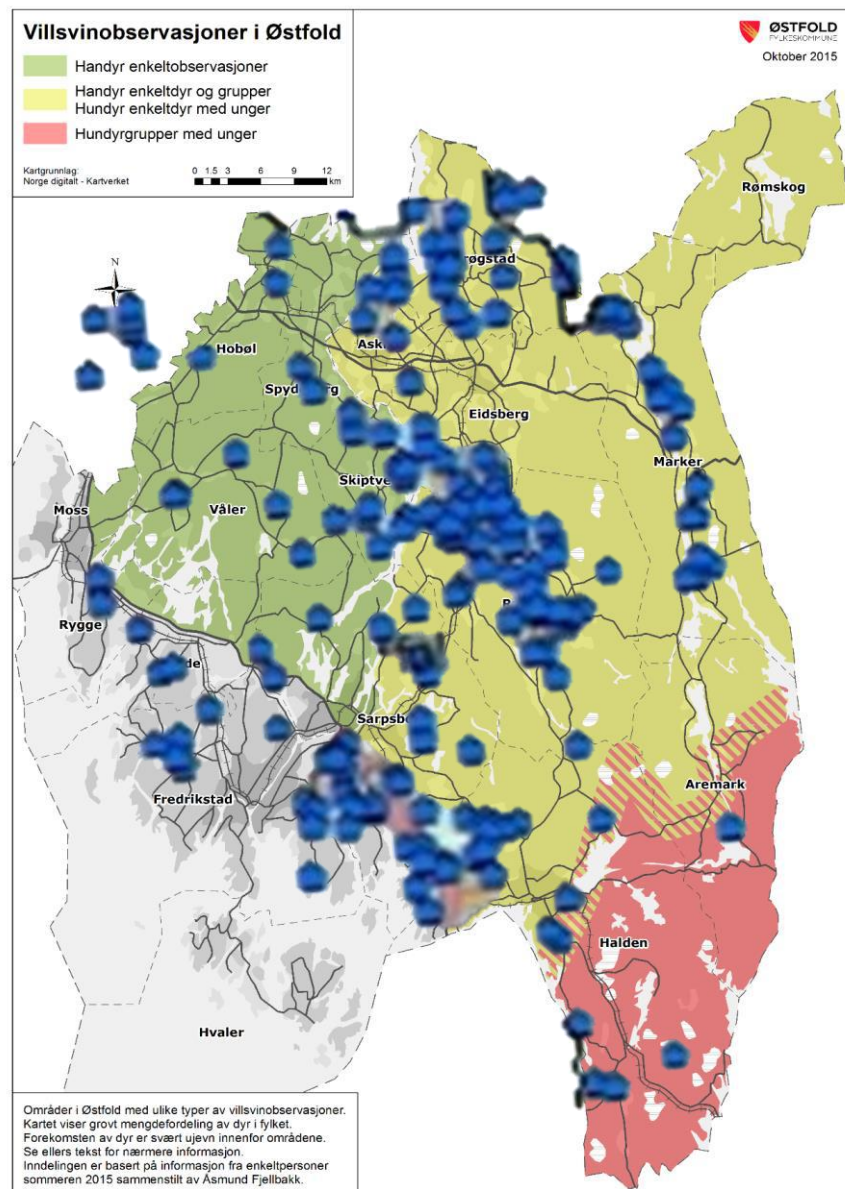
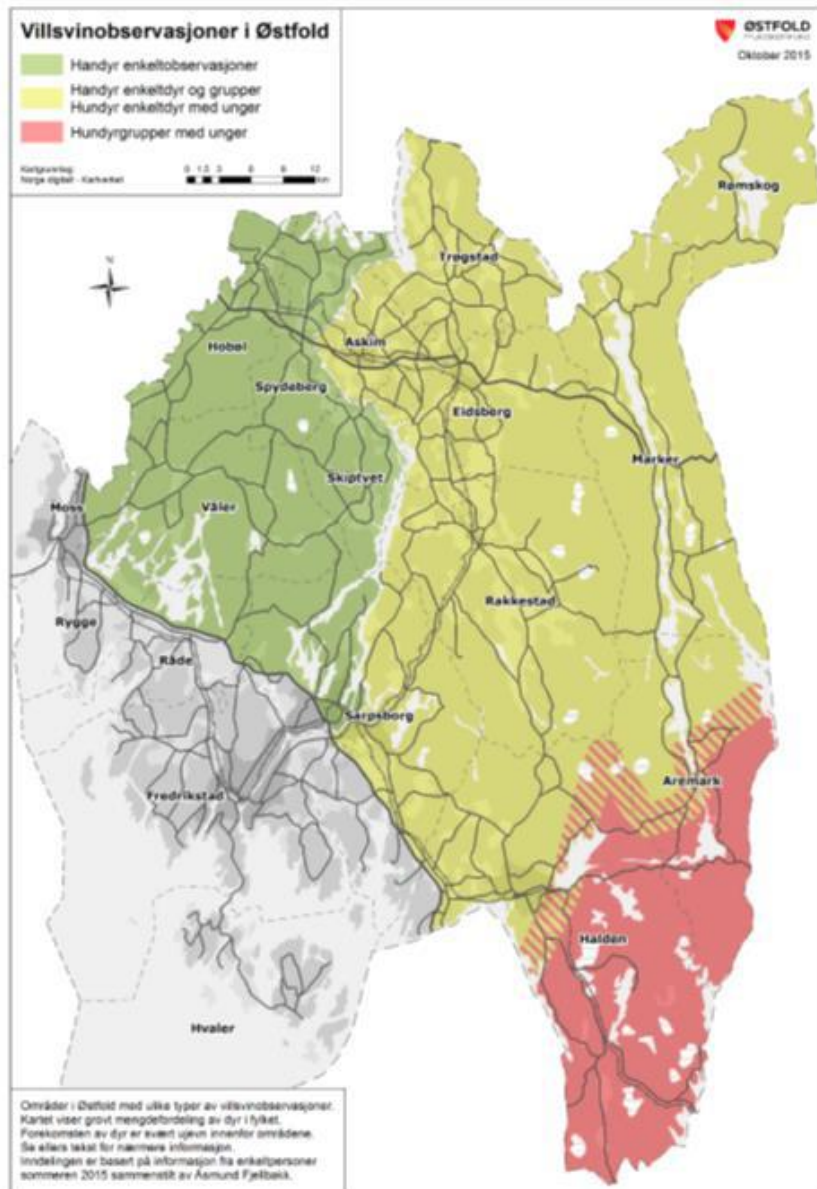
Eksempelet er Fargestad i Sverige

Scenario: Afrikansk svinepest på villsvin i Rakkestad i Østfold

- Relativt stor infisert sone
- Varighet avhenger av forekomst (minst 12 mnd etter siste villsvin med ASF døde)
- Andre land vil regionalisere, dvs større områder vil defineres som infisert

<https://www.sva.se/ammesomraden/smittlage/overvakning-av-afrikansk-svinpest-asf/om-overvakningen-av-afrikansk-svinpest-asf/>

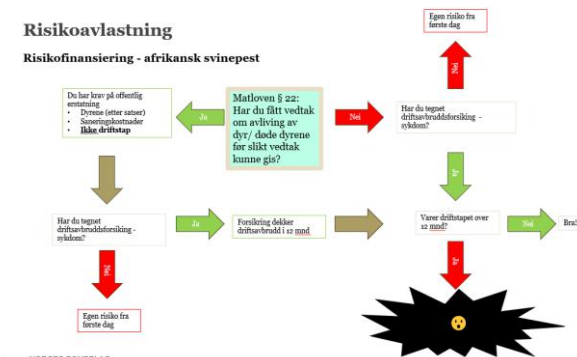

Takk til Veterinærinstituttet for bildet

Kostnadseksempler (ASF på villsvin)

- Pålegg om avliving, sanering og restriksjoner i 12-24 måneder
 - Slaktegrisproduksjon
 - Smågrisproduksjon
- Besetninger i sone uten pålegg om avliving, men restriksjoner forbud mot forflytning
 - Slaktegrisproduksjon
 - Smågrisproduksjon

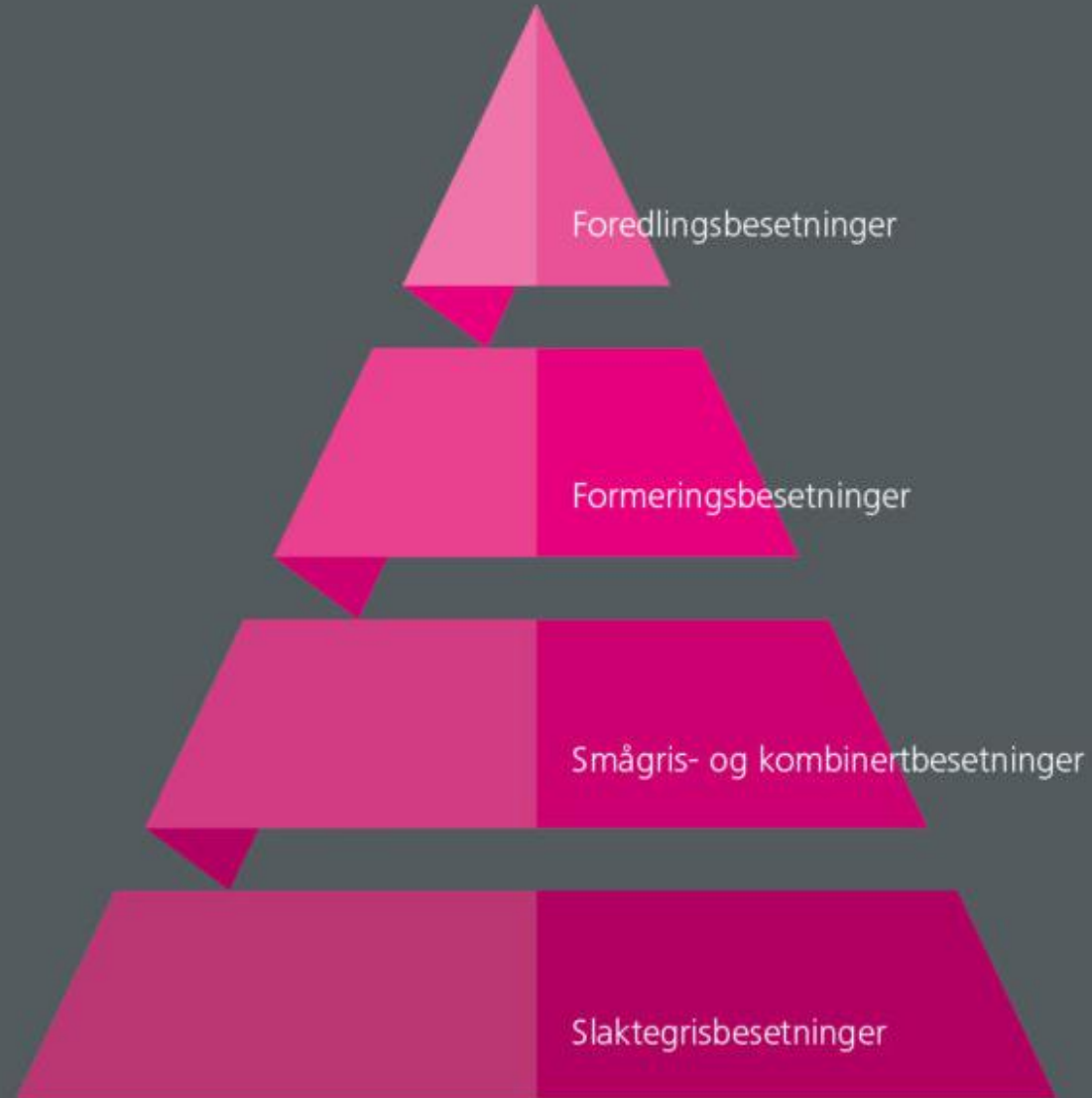
4 NORGES BONDELAG

For gris i Østfold er husdyrtilskuddet som følger:

- Slaktegris: kr 14,- per dyr opp til 1400 dyr, dvs maks kr 19 600,-
- Avlsgris: kr 503,- opp til 35 dyr, dvs maks kr 17 605,-

**Scenario:
Norsvins seminestasjon inngår i
infisert sone**

- Norsvin leverer formeringsmateriale til alle besetninger
- På lang sikt
 - utfordringer i forsyningskjeden

Økonomiske ordninger knyttet til sanering for smittsom dyresykdom i besetningen

